

PRZYPASĆ (778) *vb pf*

W inf -a- (131), -ã- (3); -a- : -ã- *Mącz* (6:1), *RejZwierc* (39:2); *w fut* -a- (297), -ã- (3); -a- : -ã- *BielKron* (1:1), *RejPos* (27:1), *PowodPr* (2:1); *w praet, plusq i con sg m* -pǎdł (*w tym 1 r. błędne znakowanie*). *w pozostałych formach praet, plusq i con* -a- (187), -ã- (9); -ã- *KwiatKsiąż*; -a- : -ã- *Leop* (6:4), *BielKron* (7:4); *w part praet act* -ã- (30), -a- *HistAl* (2).

inf przypaść (137). ♦ *fut 1 sg* przypadnę (5). ♦ *3 sg* przypadnie (251). ♦ *3 pl* przypadną (38). ♦ *praet 1 sg m* przypǎdłem, -m przypǎdł (2). ♦ *3 sg m* przypǎdł (60). *f* przypadła (45). *n* przypadło (46). ♦ *1 pl m pers* przypadliśmy (1). ♦ *3 pl m pers* przypadli (11). *m an* przypadli [*cum N pl: lwowie*] (1). *subst* przypadły (33), są przypadły (1) *RejPs*. ♦ *plusq 3 sg m* był przypǎdł (3) *Leop* (2), *RejWiz*, przypǎdł był (3) *BudBib*, *SarnStat* (2). *f* przypadła była *RejPos* (2), była przypadła (1) *RejZwierc*. *n* było przypadło (4). ♦ *3 pl m pers* byli przypadli (1). *subst* były przypadły (2). ♦ *imp 3 sg* niech przypadnie (4). ♦ *3 pl* niech przypadną (6). ♦ *con 3 sg m* by przypǎdł (16). *f* by przypadła (18). *n* by przypadło (35). ♦ *2 pl m pers* byście przypadli (2). ♦ *3 pl m pers* by przypadli (2). *subst* przypadłyby, by przypadły (14). ♦ *con praet 3 sg m* by był przypǎdł (1). ♦ *part praet act* przypǎdszy (25), przypǎdwszy (8); przypǎdwszy *ForCnR*, *BielSpr* (3); przypǎdszy : przypǎdwszy *StryKron* (1:4).

Sł stp notuje, Cn s.v. przypada co, abo przypadło co tem czasem, Linde XVI (cztery z niżej notowanych przykładów; poza tym wstawka z XVIII w.) – XVIII w.

1. Przybyć na jakieś miejsce, zwykle szybko (82) :

a. *O ruchu w poziomie; venire HistAl, Vulg, PolAnt; accurrere Calep* (40) : Nuż gdy [...] owy dziateczki wdzięczne przypǎdną/ [...] iáka to ieft rołkołz *RejZwierc* 32v; GOdná bylá tá pánná [*tj. Kasandra*] v was leplzey wiáry [...]. By był przypǎdł Apollo s swoim złym nałogiem/ Cołcie go wflucháli á názwáli Bogiem. *PaprPan* Ff3; *Accurro, Ad aliquid curro* – *Przipałzcz. Calep* 14b.

przypaść od czego [= od której strony, kierunku] na czym [= na zwierzęciu wierzchowym] (1): *Spuryus y Aucyo* íprawce Rzymłcy przypǎdli prędko we íthu koniech ná mulech/ od zamku ktorego dobywáli *BielSpr* 41.

przypaść ku czemu (1): Alexander tedy przypǎdfzy ku oney rzece Grankus nálażł iá zámárzłą *HistAl* F3.

przypaść dokąd (4): A Kozy iá [*wierzbę*] też s ípodku/ gdzye przypǎdną głodzą. *RejZwierc* 131; A Menelaus to tam to sam Biegał, patrząc, gdzie przypǎdł Paris prędkonogi. *KochMon* 34; *ReszHoz* 125. Cf »wskok przypaść«.

przypaść skąd (3): gdy do iednego ízpitalá świętey Troyce/ dziefięc [...] tyfięcy pielgrzymow z rozmaitych kráin [...] przypǎdło *ReszPrz* 125. Cf »przypaść na wspomnienie«.

Zwroty: »wskok przypaść [*dokąd*]« (1): y Sábellius pílarz/ y ci co fnimi wrzędniki byli/ záprzágłfy wozy włkok przypǎdli do Ieruzálem *Leop* 3.*Esdr* 2/30.

»przypaść [*skąd*] na wspomnienie [*czyje*]« (2): iż Pan Bog twoy znaydzie [...] takiego człowieká kthory [...] bez twego wśzego ítáránia/ przypǎdnie áni wzwiész íkąd/ ná wípomożenie twoie *RejPos* 127, 162v.

Przen (2) : Wierz mi że wnet przypǎdną nieprofzeni goście/ Tępość/ zła mył/ niedbáłość o ludzi o Bogá *RejWiz* 190; *RejPos* 342.

α. Przyskoczyć, podbiec; facere impetum, sequi HistAl (19) : ForCnR E; á wten čás Alexander przypadzły vderzył mieczem w głowę iego [dowódcę Porusa]/ á tak gi natychmiał zabił. HistAl H8; BielKom G2, Dd2v; przypadzły [Dawid] dobył iego [Goliata] mieczá/ y vciął mu łzyię. BielKron 65v; Przypadł ieden ze czterzech [towarzyszy] który mu [Neronowi] rękę postawił drżącą aż nie sam zabił BielKron 145, 242v; StryjKron 732; KmitaSpit B2, B4, C5v; [Leop Iob 1/17 (Linde)].

przypaść do kogo (2): żoná iego [Aleksandra] Roxana [!] zá nim biegła/ á przypádłzy do niego pádła nań HistAl Nv; ná których mieysce Fránko Ban Iulian Legath przyfzli bronić chorągwie S. Ládziława/ do których Krol Władziław przypadzły wielką dzyurę w Turcech vdzýłał BielKron 390.

przypaść na kogo (3): pięćdziesiąt koni połánych przypádło nań [na proroka Heliasza]/ áby go byli poimáli RejPos 127; WujNT Act 20/10. Cf »z nieobaczności przypaść«.

przypaść dokąd (2): BierEz Q4v; Przypadwłzy Affrowie do tego mieyscá gdzie było woýko/ s chućiá pili wino BielSpr 43.

Zwrot: »[na kogo] z nieobaczności [= niespodzianie] przypaść« (1): Ehem, Interiectio, Oho Bá wey/ Gdy kto ná nas z nieobaczności przypádnie. Mącz 100d.

Przen: W antropomorfizowanym opisie gry w szachy (1) : W tym drab przyfłoczy/ Krol vstąpi kroku/ Przypadzły drugi/ poimał ij z boku. To było tey gry ławney dokonanie KochSz C3v.

β. Naprzec na kogoś gromadnie [na kogo] (1) : Gdy tłucze przypadli na Ieśufa/ Luk: 5. [BT Luc 5/1: gdy tłum cisnął się do Niego] Goski A10v.

γ. Przypłynąć (2) :

Zwrot: »przypaść do brzegu, na [jakie] brzegi« (1:1): Kto nie w nim [morzu] y tám y łám ná włze łtrony chwieie/ A gdzie przypaść do brzegu nie pewney nádzyeie RejWiz 3; wczorá o południu Pięć gáler ich [Greków] przypádło ná Troiáńskie brzegi KochOdpr D3.

δ. O wietrze: uderzyć; advenire HistAl; irruere, mittere se Vulg (4) : Ano iefczé nieboże nie ieden dzyeń ciepły/ Czyni wiołnę po zimie/ bo wiátr iáko wściekły/ Ni wzwiész kiedy przypádnie s śniegiem álbo z mrozem RejWiz 53v.

przypaść na kogo, na co (2): Zywot náłz iefł páięczynie przyrownan/ [...] gdy przypádnie ná nie wiatr nagły/ tedy nie przerywa HistAl G2; WujNT Act 27/14.

przypaść skąd (1): A kiedy też przypádnie [wiatr] z morzá zágniłego/ Táże nam też przynośi przyrodzenie iego RejWiz 149; [Leop Iob 1/19 (Linde)].

ε. Przywrzeć, przytulić się [do czego] (2) : Dałby mi to Pan Bog/ ábym teraz mógł przypaść do ciáka ś. Páwła/ przytulić się do grobu iego ReszList 180; á [syn marnotrawny] przybieżawłzy przypadł do łzyie iego [ojca]/ y pocałował go. WujNT Luc 15/20.

b. O ruchu z góry na dół: opaść, spaść; procidere PolAnt, Vulg; cadere, procumbere Vulg (38) : poźrzał wzgorę ná domek/ á kámién nie rospadł/ Ná którym łtał/ aż nędznik ná koláná przypadł. RejWiz 108v.

α. Paść do nóg, bić pokłony (19) : RejPos 108; [słowa Jana Chrzciciela:] Przychodzi mocniejszy niżli ia po mnie: ktoremu ia niegodzien/ przypadzły rozwiązać rzemyká botow iego. LatHar 685.

Zwrot: »do [czyich] kolan, na kolanach przypaść« [szyk zmienny] (1:1): Genibus advolutus, Ná kolánách przipadł. *Mącz* 506d; ábo przypadły [św. Piotr] do Bozkich kolan twoich/ ták wołał po cudownym onym ryb obłowię [...] *LatHar* 213.

»przypaść do nog [czyich, komu], k(u) nogom(-am) [czyim]« = *procedere ad (ante) pedes* *Vulg* [szyk zmienny] (12:2): *BibRadz Luc* 8/28; Iudás przypadł k nogom iego [Józefa] prośząc áby on zá młodźiego [brata] ćirpiał *BielKron* 17v; A gdy przypadła [księżna przemyska] ku nogam iego [Kolomana]/ odepchnął ią nogą *BielKron* 301v, 110; tá pánienká przypádnie mi do nog prośząc/ ábych ią wziął/ chcąc być Chrześciánką *SkarŻyw* 99, 113, 570; *LatHar* 218; A ták Mária gdy przyźlża kędy był Iefus; wyźrzawłszy go/ przypadła do nog iego *WujNT Ioann* 11/32, *Act* 10/25, *Mar* 1/7, *Luc* 8/47, *Act* 16/29; *SkarKaz* 160b; [MurzNT *Mar* 7/25 (Linde)].

β. Zstąpić (o istotach nadprzyrodzonych) (10) :

przypaść na kogo (7): Iż biedá tym nędznikom będzie ziemśkim/ ábowiem przypadł ná nie then froyi [przeciwnik ich [tj. Antychryst] *RejAp* 102v; ktore [ręce] ná kogokolwiek [Jezus] włożył/ ná tego wnet łáfká Duchá ś. przypadła *ReszList* 181. Cf *Fraza*.

przypaść na co [= gdzie] (1): iż [Pan] ná fwiát przipásć ma bez wśzey wiadomości iáko złodziej *RejAp* 90v.

Fraza: »przypadł Duch Święty (a. Pański, a. boży)« = *transivit a. venit spiritus Domini* *PolAnt*; *cecidit Spiritus Sanctus* *Vulg* [w tym: na kogo (5), do czego (1)] [szyk zmienny] (6): oto lwię zábieżáło mu [Samsonowi] rycząc. Y przypadł nań Duch Páński/ á rozdarł go *BibRadz Iudic* 14/6, *Iudic* 14/19; *BielKron* 52; A tu pewnie ofięgniesz toż błogośławieństwo tego Proroká świętego/ iż Duch s. przypádnie do fercá y do vlt twych *RejPos* 298; Ty słowá gdy ielźcze Piotr mówił/ przypadł Duch święty ná wśzytki słuchájące słowá. *WujNT Act* 10/44, *Act* 11/15.

Zwrot: »przypaść na ratunk [komu]« (1): á iż on [Bóg] prętko zálie/ gdy cie pozna być w fátteczności twoiey/ przypádnie ná rátunk tobie. *RejAp* 22v.

γ. Nadlecieć, przysiąść (6) : Ptałzkowie po nich [sieciach] łkaczą/ zá nic ich nie máią [...]. A łam [człowiek] fiedzi zá budą ćicho ná nie czyha/ A łkoro co przypádnie/ wnet prętko porywa. *RejWiz* 103v.

przypaść do czego (1): Były iuż kopy w polu/ iuż mendele ftały/ Kiedy Zorawie do nich przypásć gwałtem [!] miáły *KmitaSpit* A3v.

przypaść na co (żywotne) (1): Niedźwieć gdy vlá dobywał/ [...] Pczoła go iedná viádlá/ Ktora nań pierwey przypadła. *BierEz* O4.

Zwrot: »przypaść z gory« (1): Ano to więc zły Orzeł co przypádnie z gory/ Zániefie czáfem Gąłkę połpołu y s piory. *RejZwierc* 246v.

Przen (2) : (nagł) Kfięstwo Pruskie y Olbricht Kfiążę. (–) O Tę fie Kokofz częfto/ Jáłtrząbi drapáli/ A iáko Orzeł przypadł/ ták iey wnet przeftáli. *RejZwierz* 108v.

przypaść skąd (1): By gęsi trawę łkubąc ná ziemię pátrzymy/ A łkąd Orzeł przypásć ma o tym nie myłimy. *RejZwierc* 246v.

δ. Spaść dużą masą, przywalić [na co] (1) : Tedy więc nasi panowie Mają troski w swojej głowie, By sie ziemia nie rozsiadła, Na ich domy nie przypadła. *BierRozm* 24.

ε. O opadach atmosferycznych (1) :

Fraza: »śnieżek przypadł« (1): Czały dzień było cicho i chmurno/ telko na świtanu trochę śnieżku przypadło *LudWież* B2.

c. O ruchu ku górze [dokąd] (1) : Bo ty wżytki perfumy co z żołądką idą/ A gdy iuż thám do głowy do tych łklepów wnidą/ Kędy dużá rozumna s śwymi łmyłły mieżka/ Wnet rozeznác wżytkiego nigdy nie zámieżka. Bo więc iełli przypádnie thám gorąca párá/ thám łie będzýe zdáło by zyemiá gorzáłá. *RejWiz* 120.

d. Przedostać się do środka, wtargnąć (3) :

przypaść do czego (2): Ten Ian z rohátyną przypadły do namióthu zabił Swátopłuhá Cześkiego. *BielKron* 324v. *Cf* *przypaść komu do czego*.

przypaść komu do czego (1): Tákże ini duchowie co thám przy nim [*Bogu*] trwáią/ Dziwne á niepodobne przyrodzenie máią. Tákżec y kázda dużá człowieká kázdego/ Gdyż nam pewnie przypádlá do ciála náłżego *RejWiz* 119.

przypaść na co (1): By łnadź iego [*Chrystusa*] Zwołennicy Iteż inży weń wierzący. Ná grob gwałtem nieprzypádlí Ciála iego nieukrádli. *MWilkHist* B2.

2. Być, pojawić się razem z czymś, dodatkowo, również (23) :

a. O zjawiskach fizycznych (4) : A robaczek málucżki latáiąc łie łwieci/ By ikierká kiedy łie podnieci. A gdy iálność przypádnie/ álic wżytko zgáśnie *RejWiz* 153v; Lámpá iełt lámá przeżlię y ciemna y brudna/ A gdy ogyeń przypádnie/ iuż iálna y cudna. *RejWiz* 119v.

przypaść do czego (2): Iż łkoro [*proch*] gdzye do ikry by łnamnief przypádnie/ wżrzyłz/ álic płómiemem záplí łie łnádnie. *RejWiz* 151v, 118v.

b. O cechach ludzkich, zjawiskach psychicznych i społecznych (18) : (*nagł*) Krifżkow Krupłki Staro(sta) Hrodel(ski) (–) TEgo Knechci ćwiczýli/ więc dworłtwo przypádló/ Y oboie połpołu/ w iedney głowie łiádló. *RejZwierz* 79, 48v.

przypaść do czego (7): Bowiem gdy do mądrości náuká przypádnie/ Sláchetne przyrodzenie wiele rzeczy zgádnie. *RejWiz* 80, 19v; *RejZwierz* 50v; Ale gdzie cnotá przypádnie do włpaniłego ciála á rozumem ozdóbionego/ iuż łobie buia iáko orzeł *RejZwierc* 68, 15; ták gdy do onych iego połtow y niewyłpánia/ ten fráłunek przypádl: práwie ná poły był żyw *SkarŻyw* 134. *Cf* *przypaść komu do czego*.

przypaść komu do czego (1): A tyć więc łas płtroćiny [*tj. piękne stroje*] odwodzą od tego/ że nie móżem rozeznác co łam potrzebne. Więć ktemu zdrowie/ łacność/ náwłzem łzczęćcie ktemu/ Przypádnie do tych płtroćin po myłli táktemu *RejWiz* 53v.

przypaść k(u) czemu [w tym: k temu] (5)] (8): *RejWiz* 63; Dobrze znác to ćwiczenie [*kasztelana Wojnickiego*]/ y s cnot y z báczności/ Ktore ku przyrodzeniu/ przypádlý z młodości. *RejZwierz* 54; PRzypátrżże łie co vmie/ pocżciwe ćwiczenie/ Gdy łláchetne przypádnie/ k niemu przyrodzenie. *RejZwierz* 77v; *RejAp* 173v; *SkarŻyw* 88. *Cf* *Zwrot*.

przypaść na co [z powtórzeniem rzeczownika podmiotu = zintensyfikować się] (1): Rołkaż ie [*moich prześladowców*] wypilác z kxiąg łudzi żywiących á połwięconych łobie/ á owłsem gdy iem złóć ná złóć przypádnie będą vczeńniki łpráwiedliwołci łwoief. *RejPs* 101v.

Ze zdaniem podmiotowym (1): Przypadło ktemu/ iż Theophilus Alexándryifki Pátryárchá [...] Mnichy y zakonne ludzie nie íspráwiedliwie ściíkał *SkarŻyw* 88.

Zwrot: »[k temu] jeszcze przypaść« [szyk zmienny] (3): Bo my [...] Kutey świetey łączę swoie [lege: twojej] tylko wiara potpijramy Czo otobie panie mamy A gdy ktemu prawe fercze Złasky twej przypadło jęscze To łą tobie wdzieczne dary *RejKup* Ddv; A kiedy ięscze ktemu náuká przypádnie/ Iuż ono przyrodzenie ięscze więcey zgádnie/ Iákiemi się przypadki ma cnotá ozdobić *RejWiz* 8; *RejPos* 271v.

W przen (1): Ale by też tá wiará tylko łama miała łtać [...] á kwiatkow áni owocow to ięst dobrych á pobożnych íspraw nie było około niey/ tedyby też ták iáko łucha gáląś zołtác mułiálá. Ale gdzie ku tey kwitnącey wiáry [!] przypádną owoce dobre/ ty iá łamy wyłwiádláią *RejAp* 173v.

c. *Dołączyć się, przyłączyć się (o człowieku) [do czego] (1):* TENże też to Hállnibál kiedy w Aziey był/ Wiele rzeczy walecznych z Antiochem mówił. A Formio Philizoph/ przypadł też do tego/ Począł się śmiać Hannibál/ łłucháiąć onego. *RejZwierz* 40.

3. *Napaść, zaatakować; venire HistAl; supervenire Vulg; adoriri, appetere, impetum facere, irrure, irrumpere, opprimere Mącz (50): HistAl* L6; KLeomenes zá łżeść dni z Greki przymierze wziął [...] On ie w nocy przypádlży/ poráził/ poimał *RejZwierz* 37v; kthorzy [murzyni] ták prędko przypádlży/ iż owi ná bacie/ áni vciecz áni rátkunku żadnego dáć łobie mogli chociaż się bronili mężnie *Górndworz* Y7v; *BielSpr* 56.

przypaść na kogo, na co (żywotne) (22): bo [przełóżeńi babilońscy] áni łami zwiećie gdy przypádnie możnięłły ná was ták iż y wy y dzieci wálle [...] będą o kámięń rołtrącone. *RejPs* 204v; *Leop 2.Mach* 12/9; *BielKron* 447v; Irruere et impetum facere in aliquem, S wielkim pędem wpáść/ Przipaść ná kogo. *Mącz* 361d, 113d, 295c; gdy [św. Romualdus] Kompletę mówił/ czárći nań przypádlży/ y íródze go [...] zbili *SkarŻyw* 572; *ArtKanc* D12; *KmitaSpit* B2v, C2v; [[hajducy] przyználi [...] / że się ná brzegu łzerokiey rzeki zátałli byli/ áby ná nas przypádlży *BusLic* 29]. Cf »nieprzyjaciół przypadł«, »wojsko przypadnie«, »przypaść bez wieści«.

przypaść gdzie (5): Bolełław z pólilecznym vffem Słężakow w bok ludu Cefárłkiemu przypadł *BielKron* 352; tákże też y ony vffy/ kthore ná zad łpokoiem łtály/ máią przypáść [...] z drugiey łtrony nieprzyjaciółłkiey *BielSpr* 21; *StryjKron* 757; ále [cesarz turecki] zwyciężywłży Węgry/ wnetże tu przypádnie *OrzJan* 85. Cf »gwałtem przypaść«.

Frazy: »nieprzyjaciół przypadł; przypaść z wielkością nieprzyjaciół« [w tym: na kogo (3)] (3:1): á iż [król ebrycki] wiedział o cudnołci żony iego [Kandeolusa]/ przypádlży nań z wielkołcią nieprzyjaciół [veniens cum maxima hostium multitudine]/ [...] żonę iego gwałtem wziął. *HistAl* L5; Azáłz my mamy pólthánowienie [...] / gdyby ná nas iáki prędki nieprzyjaciół przypadł/ cobychmy z nim czynić mieli? *RejZwierz* 185v; *BielSpr* 8; *VotSzl* C3v.

»wojsko przypadnie; z wojskiem przypaść« [w tym: na kogo (2)] (2:1): *BielSpr* 42; A ty/ pánie [...] obroniłz łnádnie/ Choć ná mię nagle woylko náwięłłzé przypádnie. *KochPs* 81; y oznaymił mu P. Bog/ iż Phokás żołnierz zábić go [cesarza Maurycjusza] miał/ [...] prędko nań z woylkiem małym przypádlży/ one⁸⁰ [...] pomordował. *SkarKazSej* 702a.

Zwroty: »gwałtem przypaść« [*w tym: gdzie (1)*] (2): źle też kiedy [*wojsko stoi*] bårzo przełtrono/ by nieprzyiaćiel klinem woýfka/ s kthoreykolwie łtrony nie przerwał gwałtem przypadwłzy. *BielSpr* 9v; *KmitaSpit* C2.

»przypaść z ludem« (3): Vderzył Zbigniew ná przedni vff nie wiedząc o ludziach ná zad. Krol Boleław przypadłzy z ludem ofkoczył ie w koło *BielKron* 351v, 341; On [*Hannibal*] potem przypadwłzy z ludem pobił ie [*Afrów*] ná mieýfcu/ drugie w pogoni. *BielSpr* 43.

»przypaść do obozu, na oboz, w obozy« [*szyk zmienny*] (1:1:1): Przemyłław przypadłzy z gothowym ludem do obozu nieprzyiaćielłkiego/ porąził ie *BielKron* 341; Irrumpere in castra, Ná obóz przipaść/ Szturmem wtårgnąć. *Mącz* 361a; Z nowu mocą Pigmei przypádli w obozy/ Y z dżiały / y z procami *KmitaSpit* Cv.

»przypaść bez (przez) wieści« [*w tym: na kogo (4)*] = *inopinantem adoriri, imprudentem a. incautos a. nec opinantes opprimere* *Mącz* [*szyk zmienny*] (5): Plerosque nec opinantes oppressimus et occidimus, Przipađliłmy ná nie bez wieści y pobili. *Mącz* 321b, [269]a, 321b, 328b; *StryjKron* 309; Bo iáko przed Tátary Ruśin zåwždy cżuie/ Gdy przez wieści przypádnie y iego plundruie. *KmitaSpit* A3.

Przen (9) :

Fraza: »nieprzyiaciel przypádnie« (1): Tedy y táki nieprzyiaciel nicz nam łtråfzen nigdy nie będzie. A iełli nieobåcznie przypádnie á łzkodę vcżyni/ żåłości nam wielkiey vcżynić nie może (*marg*) Fortunå chytry nieprzyiaciel. (–) *RejZwierc* 153.

Zwrot: »nieobacznie przypaść« (1): *RejZwierc* 153 *cf* *Fraza*.

a) O Bogu wymierzającym karę (7) :

przypaść na kogo (1): Ale iáko tu Pan powiåda [...] / Iż wierz mi żeć nie omiełzkam/ á przypádnęć rychłó ná cieę/ iełli nie będziełz cżynił pokuty *RejAp* 25v.

przypaść na co [= *w jakim celu*] (1): bo iełli łie nie obaczýłz przypádnę ná pomłtę twoię *RejAp* 35v.

W porównaniach (5): *RejWiz* 131; Iż iełli łie [...] nie nåwroćiłz/ iż przypádnę ná cieę iáko złodziey. *RejAp* 36, 34, 34v; gdyż niewiemy nie tylko dnia ále y godziny/ kiedy ná nas [*Pan*] z nieobaczłká iáko złodziey przypaść ma. *RejZwierc* 166.

b) *Zaatakować kogoś w dyskusji, zadając trudne, podchwytliwe pytanie* (1) : Obierzcie namędrłżego [*Rzymianina*] ná tego Podłędłká/ Chociaż tåk ná náłżego [*Pobiedzińskiego*] przypádnie y s prędká/ Zåłtånie thu ná włzytko odpowięđ gotowå *PaprPan* R2v.

a. *O ataku dzikich zwierząt* (4) : Złorzeczył im [*Heliasz obrażającym go dzieciom*]. Przeto Niedżwiedzye przypadłzy/ zåiedli ich cżterdzyełci y dwoie. *BielKron* [85²]; *Górndworz* P5.

przypaść na kogo (2): Gdi byłó o wtorych kurzech w noc/ bårzo nagle przypádli ná nię [!] [*wojska Aleksandra*] łwowie biali *HistAl* H6v; potårgáli [żydzi] zwiåłki (rołkazania mego) Przetoż [...] leopard cżuły (przypádnie) ná miåłtå ich *PowodPr* 8.

4. *Pokryć się warstwą czegoś [czym]* (16) : Bo iuż dawno [*pan*] nie łpierał/ iáko bårchan chułty/ Bårzo łmålcem przypáđły ná ty męłopułty [!]. *RejWiz* 13.

Zwroty: »pajęczyną przypaść« (1): Abowiem nie może być dom żaden thåk pięknie fundowány/ [...] áby s cżålém łwym [...] páięczynå przypaść nie miał *RejZwierc* 172.

»prochem przypaść« [szyk zmienny] (5): *RejWiz* 22, 58v; Ale trzeba klenoty/ częŝto polorować/
Bo gdy prochem przypadną/ wnet ŝie poczną pŝować. *RejZwierc* 90v; A Rycérŝkie Rzemieŝło [...] Stániáło między ludźmi/ Zbroie zárdzewiały, Drzewá prochem przypádły *KochZg* A3v; *RejZwierc* 172; [*Albertus* D4v; *StatorGramm* M8v].

»przypaść rosą« (2): *RejWiz* 94v; Y vczyńiá thák Bog oney nocy/ iŝ tylko lámo runo było ŝuche/
á wŝytká ziemiá przypádłá rołá [*et super terram fuit ros*] *BibRadz Iudic* 6/40.

»śniegiem przypaść« (1): Dzieli ŝie Nordwegia od Szweciey wyŝokiemi ŝkálámi/ kthore
wŝtháwicznym ŝniegiem przypádły *BielKron* 293v; [poniewáŝ zima była zaszła i ŝniegiem tak zalewek
jako i grunt goły przypadł *LustrRus* II 187; *BarlBaz* 39 (*Linde*)].

»przypaść ziemią« (1): Obrutus terra, Przypadł/ Przitłoczon ziemiá. *Mącz* 362a.

Przen (6) :

Fraza: »śniegiem wŝos przypadnie« = *ktoŝ posiwieje* (2): Nam gdy ŝniegiem wŝos przypádnie/ Iuŝ
wioŝná/ iuŝ láto minie/ A ten z głowy mróŝ nie zginie. *KochPieŝ* 54; *KochFrag* 21.

Zwroty: »pleŝnią przypaść« = *zestarzeć ŝię* (1): Pierwéy niŝ pleŝnią piękna twarz przypádnie/ Y
zupełnému ciáłu krałá ŝpádnie: Niechay mié wilcy poŝrá w tey gładkoŝci *KochPieŝ* 8.

»[u kogo] jako popiołem przypaść« = *zostać zlekcewaŝonym, zaniedbanym, pominiętym* (1): Bo to
iáwnie zeznáć muŝimy/ iŝ przynioŝł Pan do nas [...] Ewányeliá ŝwoieŝ ŝwiétá/ kthora była v nas z
dawná práwie iáko popiołem przypádłá. *RejZwierc* 258v.

»(jako) prochem przypaść« = *być źle zrozumianym, zinterpretowanym, teŝ pominiętym, zlekcewaŝonym* (2): iŝ on [*Luter*] wam kŝyŝeŝy kŝyęgi piłmá ŝwyétogo z prochu/ ktorým były od
wiele lat przypádły/ otarł *KromRozm I* L; kiedy iuŝ raczył [*Pan*] mieć rozeŝłáć iáwnie á iáŝnie prawdę
Ewányeliey ŝwoiey [...] po wŝytkiemu ŝwiátu/ kthora była iáko prochem przypádłá/ á zátłumiona
leŝálá dla grzechow náŝyŝych. *RejPos* 260.

5. Zdarzyć ŝię, przytrafić ŝię; *cadere, fieri, supervenire, venire* *Vulg, PolAnt, JanStat; irruere*
HistAl, Vulg; invadere *Vulg, Mącz; accidere, evenire, incurrere* *Vulg; esse, incidere* *Modrz; intercedere,*
intervenire, obvenire *Cn* (465) :

a. O wydarzeniach o charakterze ogólnym, obejmującym określone terytorium (56) : *Leop Gen* 41/50;
Iáko potym gdy ony ŝiedm lat głodnych przypádło wielkie ŝkárby zebrał [*Józeŝ*] pánu ŝwemu *RejZwierc*
[203]v, 261 [2 r.]; *MycPrz I* C4, II C3v; Wŝák gdy trwogá przypádnie tzulŝzymi bywamy/ A ŝpraw
ŝwych pilno ŝtrzegáć nierádzi doŝpiemy. *WierKróć* A3v; *ModrzBaz* 104; iŝ w ten czás [*Bolesław*
Krzywousty] z Czechámi y z Węgrámi zaráz miał woynę á tá trzecia z Ruŝkimi Xiáŝęty trwogá
niemnieyŝa/ á ŝnac więkŝza przypádłá. *StryjKron* 215; *GórnRozm Gv; ActReg* 44; *OrzJan* 29; A
Gdyby przypádło *Interregnum*, pan Podŝkárbi y Deputáci tego ŝkárbu poŝpolitého pieniáŝdmi nie
máią ŝzáfowáć *SarnStat* 365, 28, 448, 1027; *GosłCast* 42.

przypaść na kogo, na co (15): Takieŝ z drugiey ŝtrony/ przypádnili ná *Zydowŝki* narod pierwey
woyná/ będą ich Rzymiánie rátowáć z chući *Leop 1.Mach* 8/27; iŝ tho pewnie s czáŝem ná ŝwiát
przypáść miáło/ czo nam było przez Proroki [...] záŝlubiono. *RejZwierc* 129, 60; *WujNT Apoc* 7/16;
gdzieby [...] iáka nawaŝnoŝć [...] pod czás odiáŝdu náŝŝęgo/ ná *Rzeczpoŝpolitá* przypádłá/ tedy [...]

SarnStat 133, 130, 133, 135, 451, 883. *Cf* *przypaść na kogo z czego*; »plagi przypadły«, »powietrze przypadnie«, »przygoda przypadnie«.

przypaść na kogo z czego (1): patrząc *in futura pericula*, kthoreby ná nas przypaść mogły z wzięcia Pána s pośrzedką siebie/ [...] *MycPrz* II A.

przypaść za czym [= *w wyniku czego*] (1): Ale iáko rozność obyczáiow ná świát przypádlá/ także też zá nimi [tj. *zmienionymi obyczajami*] rozność we wźem odmienna iuż przypaść mułiáá. *RejZwierc* 60.

przypaść skąd (1): [cnotliwy radny powinien] wziąć ná opiekę wźytki doległości Koronne/ przypadki przyłzle/ y łkądby przypaść miáły. *RejZwierc* 41.

przypaść na kiedy (1): y dáłby to był pan Bóg pánowie/ by to obmyślawanie o téy wojnie náłzé/ nie ná ten teráznieyłzy čás przypádló *OrzJan* 47.

Frazy: »przypadną [jakie] czasy« (1): Ano fię nam dáły znác nie raz takie [*cudzoziemskie*] rzády [...]. Izałzby to nie lepiey formułę vczyńić/ Gdy przypádną ty czáły coby wźdy s tym czynić. *RejZwierc* 249v.

»przypadło niebezpieczeństwo« [*szyk zmienny*] (2): Barzo tu straszá Powietrzem ieslizeby in terem co niebezpieczeństwa przypádló [...] *ActReg* 28; *SarnStat* 434.

»plagi [na kogo] przypadły« (1): gdy czterzy ániólowie zátrábili/ rozmaíte plagi ná ludzie przypádlý. *WujNT* 856.

»gdy(by) (a. jesliby, a. skoro) potrzeba(-y) przypádlá(-y)« (6): *RejZwierc* 188; *MycPrz* II B2; áby [jezdny żołnierz] łkoro potrzebá przypádlie [*cum necessitas fuerit*]/ ná wojnę bez omiefzkániá iechał *ModrzBaz* 121; iż nie tylko poddáni ich [*duchownych i świeckich ludzi*] łkłádáią fię ná żołnierze: ále y łámi/ gdy potrzebá przypádlie [*si necesse sit*]/ mułzá ná wojnę iechać. *ModrzBaz* 139; *ActReg* 45; *Phil* S2.

»(zarażone) powietrze, mor przypadnie« [*w tym: na kogo* (2), *miedzy kogo* (1), *gdzie* (1)] = *invasit pestis Mącz* [*szyk zmienny*] (3:2): A zaráżone powietrze przypádló miedzy nie [*poganów*] ták iż nagle zdycháli *RejPs* 158; *LubPs* Y5v; *Mącz* 473a; *RejZwierc* 204v; A gdzieby powietrze przypádló ná mieyłcu náznáczonym: tedy my mamy [...] inłzé mieyłce dla odbierána pieniędzy náznáczyć. *SarnStat* 365.

»[na co] przygoda przypadnie« (1): którzyby [*senatorowie*] gdy chorobá iáká ná R. P. przyydzie/ przygodá przypádlie mogli włkok rádzić o zdrowiu iey *GórnRozm* K.

W przen (1) : Ktorey [*znajomości historii*] iesliby niebyłó/ wielkie błędy/ y chmurne wźytkich rzeczy ciemności przypádlýby ná świecie *StryjKron* A.

α. *O gwałtownych, nasilonych zjawiskach atmosferycznych, naturalnych* (9) : áż iedná wietłza nawalność przypádlýz/ podięłá okręt ná fie/ y rozerwáá ij *HistRzym* 11v; *StryjKron* 26 [2 r.]; gdy gwałtowne burze/ gdy grády przypádną: tedy fię ná ten čás [*ludzie*] do Bogá vciekáią *CzechEp* 87; *GostGosp* 60; Bo gdy przypádló ziemie trzęsienie w Anthyochiey: obálił fię dom ich *SkarŻyw* 86; *OrzJan* 68; Iáko gdy trwogá ogniowa przypádlie káždj naprzod poyrzy iesli nie v niego gore/ niželi fie pyta gdzie fię zágorzáło. *PowodPr* 80.

Zwrot: »nagle przypaść« (1): Roku [...] 1570 [...] przyłzłá ták cięłzka á nieflýchána powodź Morłka/ która nagle przypádlýzy záłáá Ziemie Pomorłkie *StryjKron* 26.

b. O wydarzeniach o charakterze indywidualnym (362) :

α. O wydarzeniach losowych, pochodzących z zewnątrz (też w postaci realizacji czyichś zamysłów), zwykle niepomysłnych (296) : *RejPs* 137v; Iuż ci prozno mędrować iedno czo przypadło Włzytci ćirpieć mułiemy *RejJóz* N3v; *RejKup* g2v; *LubPs* [B2]v; W káždey łprawie pocźciwość miarę záchowaymy/ A co s końcem przypać ma/ ná to pogładaymy. *RejWiz* 17v; Azałzby nie lepiej wczás mární nędznikowie/ Niż gdy iuż gwałt przypádnie/ toż myłlic o łobie *RejWiz* 173; O tym ząwždy náłzá myłł/ áby co przybyło/ A co potym przypać ma/ o tym łie nie łniło. *RejWiz* 184v, 18, 36v, 53, 94v, 120v (11); *Leop Iob* 30/26, *Sap* 19/4, *Matth* 13/19; *RejZwierc* 39v, 113v; Abowiem by naymnieyła przyczyná przypádlá/ nátychmiałł oná wilkość [w żyłach] łye zágniie *SienLek* 8; *RejAp* 49v, 95v, 138, 151v; *RejPos* 219, 330v; Nie toć ielłth rozum czo iedno dziś widziłz/ Pátrz czo przypać ma tym łie nie ołzydziłz. *RejZwierc* [213]v, 14, 36v, 120, 138v, 212v, 228v, 236v; *KochTr* 16; Y choćiaż łie złym widzi/ co czálem przypádnie/ Bez pochyby dobrému w dobre ząwłze pádnie. *KochMRot* B4v; *GostGosp* 1, 60; *PowodPr* 86; *GostCast* 64.

Bezpodmiotowo (z zapowiednikiem: tak(że)) (3): *RejJóz* D7v; *RejPos* 162v; ielłcže bąrzey łłudze [pan będzie łajał] [...] ielłi przykro káłzle/ ielłi łpiącz chrapi/ [...] onćiby tego włzytkiego nie rad vczynił/ ále iż tá s czálem przypádló *RejZwierc* [78²]v.

przypać do kogo, do czego (2): do ktorych [będących w niebie] [...] żadny przypadek zły iuż przypać nie może *RejAp* 154; *RejPos* 51v.

przypać od kogo, od czego (9): Wylicza prorok iákie rozmaíte błogoláwieńłtwo przypálc ma od bogá ná tego człowieká ktory złłtráchem á w vczliwołci ma łwięte imię iego *RejPs* 195, 181, 187; *LubPs* F4; *RejAp* 178v; *RejPos* 264v; Ano człowiek pocźciwy ma włzytko łkromnie znośić czokolwiek od Pána przypádnie *RejZwierc* 57; *MycPrz* I C4; *CzechRozm* 226.

przypać z kogo (1): bo niłkąd ták łnádnie/ Iáko z złego łáłiádlá łzkodá nie przypádnie. *KochBr* 153.

przypać z czego [= skutek czego, dzięki czemu] (23): *RejWiz* 32, 157v; A ielłiby też co ná ktore przypádló z dopułzczenia iego [Boga]/ tho włzytko łie obroćić ma ná pociechę iego *RejAp* BB3; Iż gdy [...] zrozumiecie [...] co wam z niego [królestwa niebieskiego] przypać może/ iuż wam włzytki ine rzeczy łnádnie przypádlć będą. *RejPos* 208v, 24v, 162v, 172, 216v *marg.* 253 (9); Vczy łie drugi rozmaítých potraw [...] á tego łie nie vczy/ czo mu s tych wymyłłow łnadnie przypać może. *RejZwierc* 14; Kto nie rozmyłła co ma przypać s czego/ Początku nigdy nie ma gruntownego. *RejZwierc* 214v, 35v, 60v, 72, 79v, 128, 261v; *RejPosWstaw* [41²]v; *CzechRozm* 226; *GrabowSet* I.

przypać komu, czemu (53): Człowiek łprawiedliwy powieda iż nigdy inłłe włpomożenie ie^{mv} przypálc niemoże opócz łáłki páńłkiey *RejPs* 190, 164, 184v; *RejJóz* P8; *LubPs* F4, Y3 *marg.*; *RejWiz* 67v, 137, 157v, 165v; *Leop Eccli* 5/4; niewielłz ktorey godziny przypádnie tobie obiecána godziná twoiá. *RejPos* 6v; iákie pociechi przypádlły nam/ gdy Pan włłápiwłzy w nyebo łwoie/ łiadł ná práwicy Bogá oycá łwe^{go}. *RejPos* 134v *marg.*; żaden vpadek człowieczy nigdj żadnemu przypać nie może/ áż łie pirwey mułłi záczać w záplugáwionym łercu iego. *RejPos* 266, 24v, 162v [2 r.], 167, 172, 208v (15); iż iuż w twym [...] łpokoinym żywocie ktoryć z wiáry á z łáłki przypádnie/ będziełz ząwždy chodzil w bełpieczney náđziei *RejZwierc* 128, 14, 35v, 72, 79v; *RejPosWstaw* [41²]v; *SkarŻyw* 193; *KochDz* 105; *GrabowSet* I; *CiekPotr* 30; Lecż rzec ielł naypilnieyłzá/ ząwłze mieć zwierćiadłó/

Skąd znać/ gdyby co fkaży/ vrodzie przypadło. *PaxLiz* D3. Cf »przypadnie czas«, »przypadnie gniew«, »nieszczęście przypadnie«, »gdyby potrzeba przypadła«, »przygoda przypadnie«, »przypadki przypadły«, »sen przypadł«, »szczęście przypadnie«, »śmierć przypadnie«, »przypaść ku lepszemu«.

przypaść na kogo, na co (155): *RejPs* 136, 180v, 187, 195, 203; żwłażcza iż też na łtan W K M fzczeńliwych y łprzećwinyh rzeci wielekroć przypadło *RejJóz* A2; *Diar* 24; Iż gdy on [Bóg] z námi że ná nas nic łprzećwinyh nie przypadnie. *LubPs* M3v *marg*; A choćby przypadło nań [na wiernego] co nye trefnego/ Przedłfę go Pan wyymie łnádnye ze włfytkyego *LubPs* Z5, A5v, K2v, K3, M2 *marg*, P6v (14); Gdy łe zły rołkwitawa w rołkołżney hoynołści/ Ná dobrego przypadną rozliczne trudnołci. *RejWiz* 127v, 142, 144, 193; *Leop Deut* 30/1, *Prov* 29/1, *Eccli* 12/17, *Ier* 44/23, *Ion* 4/5, 1.*Mach* 5/25; zelżywołci tych ktorzy łiebie [Boga] hánłbią przypadły ná mię. *BibRadz Ps* 68/10, I 3c *marg*, *Deut* 28/15, 31/17, 22, *Luc* 21/35; Statim łe obrepet łames, Przypadnie hnet ná cię głód. *Mqcz* 352b; *RejAp* BB2v, CC3v, 40, 81v, 150v (9); Iuż y włzytki fráfunki y łłopoty twoie iákożłkolwiek ná cię przypadną/ prętko łe obroćą w łociechę łobie *RejPos* 139; Iákież łnfze wıęłfze łłogolławıęłstwá iuż ná cię przypaść máıą? *RejPos* 145; Pátrzaýże gdy ná cię iáki łmętek/ fráfunk/ ábo vpadek iáki żálołciwy przypadnie/ łkádże łociecha [...] łobie przypaść może *RejPos* 167, 27v, 51v, 65, 107v, 148 (16); Táke łe ły łtárołł fwą gdy ná cię przypadnie/ á iużbył iá łobie obrzydzić miał [...] *RejZwierc* 172, 5, 44, 66v, 73, 87 [2 r.] (21); *BudBib* 4.*Esdr* 16/40; [baczny człowiek] łełfzce wıęcey obaczy włzech łiełełpiecznołci. Iákieby ná Koronę przypadły trudnołci. *MycPrz* I D, II A2; *CzechRozm* 226, 229v, 231v, 239v; *CzechEp* 75; *KochMRot* A3; Kto ták mądry że zgádnıe/ Co nan iutro przypadnie? *KochPieł* 19; *ArtKanc* L10v; *RybGęłli* D; *WujNT* *Luc* 21/35, *Rom* 15/3; *SarnStat* 14, 65, 1225; Y gdy ná mię co przypadnie/ Rátuıe mię Bog moy łnádnie. *CzahTr* [D2]; z wymá y łzkodá drugiego człowieká łwoy łóżytek mnożyc: łełł to bárżıey łprzećwıko łrzyrodożenıu/ [...] łıż łolełł/ łıż łnfze rzeczy łtore mogá przypaść/ ábo ná łıáło/ ábo ná łe dobrá łowıerzłchnıe. *KlonWor* **3v. Cf *przypaść na kogo dla czego; na kogo przez co; Frazy*, »łıeobacłnie łrzypaść«, »z łrzaskıem łrzypaść«.

przypaść na kogo dla czego [= z łakıego łowodu] (1): Zıdowıe łęđąc w łıewołı [!] wıznawáıą grzechy łwoıe/ że dla łıch łrzypadło ná łıe włfyłtko złe *Leop Bar* 2 *arg*.

przypaść na kogo przez co (1): łtore [łokolenıe Dawıda] łas mıáło wıbáwıć [...] z łnego łrogıego łzekłęłtwá łthore było ná łas łrzypadło łzez łırworodny grzech *RejPos* 138.

przypaść na co [= skutkowác czymł] (1): włfyłtko łch [łprzełładowców] złorzeczełłtwo wıııewcz łıe obroćı/ á owłłem łem náłekłkołł łrzypadnie *RejPs* 164.

przypaść za czym (2): áćz łhuż łomłtá zá łım [za grzechem] záwżdy łáđdemu łrzypaść mıłı. *LubPs* Y3 *marg*; á łrzyłym ná ło łámıęłáć łęđżıełł/ że ná łıę łıc łıe może z łrefunkıu łrzypać: áıı łeż zá łtáráııı łudżı złych *CzechRozm* 226.

przypaść skąd (9): *LubPs* K2v, T6; *RejWiz* 3v; *RejPos* 162v, 335v; Chodżı łłłop hárđy by đzıkı woł z rogi/ A łıewıe łkád łáń mıáıą łrzypać łrwogı. *RejZwierc* 218v; Bo łrotofilá łáđda łkádłkolwiek łrzypadnie/ Záfráfowáne łerce łrozwełelı łnádnie *RejZwierc* 239v, 3; *SarnStat* 1225. [Cf łeż 6. *przypaść skąd* *RejPos* 167.]

Ze łđanıem łodmıotowym [w łym: z łapowıedłıkámi: łak (1), ło (1); łż, łe (2), łżby (2)] (4): Ale łđyż iuż łak łrzypadło [...] Iż mıę mıłolłż złwıęćżyłá *RejJóz* D7v; Przypadło łeż y ło, ze łım łıę

pierwszemu pisaniu [...] efekt stał, tym drugie pisanie nastąpiło *ActReg* 127; Iż gdyby ná królá Polskie⁸⁰ przypádło/ iżby z tego światá złzedł: tedy [...] *SarnStat* 14 [*idem*] 65.

W porównaniach (4): Abowiemci iáko śidło przypádnie [*dzień sądny*] ná włytki kthorzy mieřzkáią po włytkiey ziemi. *BibRadz Luc* 21/35; Coż thu dopirko rzeczeřz/ ielli kiedy iáko grom przypádnie ná cię frogi dekret á frogá pomřtá iego [*Boga*]? *RejZwierc* 262v; *CzechEp* 112; *WujNT Luc* 21/35.

Frazy: »przypadnie (a. przypaść mają) czas(y)« [*w tym: komu* (1), *na kogo* (1)] [*szyk zmienny*] (3): Gdy weřrzy ná łwe czały/ co mu przypaść máią/ [...] Wieręc mu nie weřoła w głowie piořnká gędzye *RejWiz* 53; *RejAp* 150; *RejPos* 342v.

»przypadnie gniew, furiya« = *irruit ira HistAl*; *ira supervenit a. venit Vulg* [*w tym: komu* (1), *na kogo* (3), *na co* (1), *za czym* (1)] [*szyk zmienny*] (6:1): *HistAl* [I3]v; *ALe* ná bezbożne aż do końcá bez miłofierdzia gniew przypádl. *Leop Sap* 19/1; Nieomieřzkaway náwroćić fie do Páná/ [...] boć nagle przypádnie gniew iego *Leop Eccli* 5/9; *RejAp* 137; *RejZwierc* B3, 189; y [*Żydzi*] nátrząfáli fie z Prorokow: ták długo aż furia Pánřka przypádlá ná lud iego *PowodPr* 11.

»niebezpieczeństwa(-o) (a. niebezpieczności) przypádlę(-o) (a. przypaść miały)« [*w tym: na kogo* (3)] [*szyk zmienny*] (4): ci [*wierni*] vmysłu y ciála łatwie będą moc vżywać/ [...] gdy by na nie niebeřpieczności [...] przypaść miały. *KwiatKsięż* M3; *RejPos* 138v, 267; Przypádnáli [...] niebeřpieczeńřtwá iákie/ iuż iákobyř miał trzeciá rękę/ [...] gdyż drugiego thákiego widzřřz podle fiebie *RejZwierc* 90v. [*Cf też* **β**. »strach przypádl« *RejPos* 158v.]

»niemoc, choroba przypádnie« [*w tym: niemoc abo choroba 1 r.*] [*w tym: z czego* (1)] [*szyk zmienny*] (4:3): *FalZioł* I 155b; *RejWiz* 42v; Nuż gdy przypádnie niemoc ábo iáka chorobá/ tho dopirko/ iáko tho łámi widzimy/ co zá řpráwá w tákowych fie ludzioch [*chciwych bogactw*] okázuie. *RejPos* 6; *RejZwierc* 75v, 90; á řkoro trochę niemoc przyćięřřłzym przypádnie/ áliřci fie włyřřtki namnieyřřz przypádky z wielkim bólem nářřym w nas poruřřziá *OrzJan* 30.

»nieszczęście, co nieszczęřliwego (a. nieszczęřnego) przypádnie; od nieszczęřcia, z nieszczęřcia przypaść« [*w tym: na kogo* (9), *komu, czemu* (4)] [*szyk zmienny*] (9:2;4:1): IŁekroć námię co przypádló nieřřczeřřliwego ząwřřdym fie vćiekl zwołániem řwoiem ku pánu řwemu *RejPs* 189, 55v; *RejJóz* N3; Iuż widzę bez rozmyřřu gdy cżás przyřřzye řnádnie/ Ni wzwye żaden gđzye mu co z nieřřczeřřcia przypádnie. *RejWiz* 126; *RejZwierc* 19v; vyřřzyřřz iřz nieřřczeřřcie drugie nigdy ná cię przypaść nie może. *RejAp* 135v, 132, 152v; *RejPos* 167v; A Bówiem řthałemu á wřpanięmu řerczu czożkolwiek od řzczęřcia álbo od nieřřczeřřcia przypádnie/ włyřřtko to v niego iáko on łam chce może byc vważono. *RejZwierc* 87; A wielekroć y łámi tego dořwiádlřamy/ Gdy nieřřczeřřcie przypádnie iáko nářřekamy. *RejZwierc* 248, 85v, 138, 211v; *KochPs* 172; *KołakSzczęřł* A4.

»przypádlá [*na kogo*] niewola« (1): Zá iego [*Adama*] grzech przypádlá ná nas tá niewola *RejWiz* 133v.

»przypadnie(-ły) [*na kogo*] plaga(-i) [= *kara boża*]« (2): otho Pan głořno ná cię woła/ řtrzeż fie áby ná cię nie przypádlę plagi iego. *RejAp* 149v, 135.

»gdyby [*komu*] potrzeba przypádlá« (1): řchowayże to [*płyn leczniczy*] w řkláná bąńkę: á gdyćby potrzebá przypádlá řimie/ zágrzeyże tego řoku [...] á [...] charchay w gárdle *SienLek* 81.

»przypadła [na kogo] potrzeba [= *potrzeba fizjologiczna*]« (1): TEbáńfki Krol gdy polem z wielkim ludem leżał/ Przypadła nań potrzebá/ iże precz odbieżał. *RejZwierc* 9.

»[na kogo] przeklęstwa przypadną« (1): Iż iefliże tym [*prawem bożym*] wzgardzicie/ [...] tedy też tego pewnie bądźcie iści/ iż ná wżytki przeklętwá przypadną *RejZwierc* 5v.

»[na kogo] prześladowanie(-a) przypadło(-y) (a. przypaść miały)« [*w tym: od czego* (1)] (5): *RejAp* 22v, 45; A iefliby też ná ktorego iákíe [...] prześladowanie przypadło od fwiátá tego omylnego/ fłuchay co zá to [*Bóg*] obiecować raczy *RejPos* 267; niechciał [*Bóg*] tego zaniechác/ áby nam był pociechy iákíey zołtháwić nie ráczył/ [...] gdyby ná nas iákíe [...] prześladowania przypaść miały. *RejPos* 279, 138v.

»[z czego] przypadła [na kogo] przyczyna« (1): (*nagł*) Gieráldus Hetman Hifzpáńfki (–) TEEn kiedy był poiman od Krolá Ruffiná/ Rzekł/ z niefzcęcíać przypadła ná mię tá przyczyná. *RejZwierc* 19v.

»przygoda(-y) przypadnie(-ą) (a. przypaść ma a. może); przypaść z przygody« [*w tym: na kogo* (15), *komu* (1), *skąd* (2)] [*szyk zmienny*] (18;3): *RejJóz* I5; iednáka przygodá przypadła thák ná Dawidowe iáko y ná Pána Kriřtułowe fprzećiwniki *LubPs* O4; á gdy trofkliwego/ Przypadnie co s przygody/ iuż iedno drugiego [*tj. żona i mąż*] Wdzyęcźnie cieřzy weřpolek *RejWiz* 42v, 62, 142v; *LeszczRzecz* A6; *RejAp* 152v; *RejPos* 167v, 244, 257; Przypadnieli theż przygodá iáka ná iednego/ álic drugi biega rády fřzuka *RejZwierc* 90v, 134 [2 r.], 150, 152, [213]; *WujJud* a4v; Gdyby fię gdzie zápałiło ábo iáka infřa przygodá przypadła [*seu alio casu incidente*]/ ci ftárfři z ludźmi fwemi niech wnet przybędą *ModrzBaz* 84; *KochPs* 202; *LatHar* 441; *SkarKaz* 421a.

»przypadki(-ek) przypadły (a. przypaść mogą (może) a. musi, a. ma)« [*w tym: do kogo, do czego* (2), *z czego* (2), *komu* (1), *na kogo* (1)] (5): *RejAp* 154; *RejPos* 51v, 271v; y wiele inych przypadkow ku twej dobrej fřprawie s tegoć [*dobrego myřlenia*] fnádnie przypaść muři. *RejZwierc* 86; *WerKaz* 304.

»sen przypadł« [*w tym: komu* (2), *na kogo* (2)] = *sopor ceciderat* *PolAnt* (4): Me arctior quam solebat somnus complexus est, Przypadł ná mię fen cieřřřzy niżli móy obyczay niefie. *Mącz* 401d; *BudBib* 1.Reg 26/12; A ia [*tj. lipa*] fwym ćichym řzeptem fřpřwić vmiem fnádnie/ Ze ćłowiekowi łáćno fłodki fen przypadnie. *KochFr* 43; *SkarŻyw* 565.

»szczęście przypadnie; [*komu*] od szczęřcia przypaść« [*w tym: na kiedy* (1), *skąd* (1)] (2;1): Ieflic też kiedy řzcęczie ná fwoy ćzas przypadnie/ Nie mieyże go zá wieczność przemieniać fie fnádnie. *BielKom* C4v; *RejWiz* 186v; *RejZwierc* 87.

»szczęście [= *los*] przypadło; szczęřciem, od szczęřcia przypaść« [*w tym: iż* (1)] (2;1;1): Táćże z máłego řtanu gdy řzcęczie przypadnie/ Obyerze fie fláchetny narod bárzo fnádnie *RejWiz* 100v; Potym řzcęcziem przypadło iż Cefarz onemu nędznikowi ták iáko mu było potrzebá wřytko przyřádził *RejZwierc* 84; Abowiem wřytko mu [*pocziwemu ćłowiekowi*] rowno/ wřytko mu zielono/ [...] záiedno czo mu kolwiek od řzcęcziá przypadnie/ thák złego iáko dobrego *RejZwierc* 143v; żaden nie zgádnie/ Iákíe řcęczić o iutrze przypadnie. *KochPieř* 25.

»řmierć przypadnie (a. przypaść ma)« [*w tym: na kogo, na co (řywotne)* (5), *komu* (1), *z czego* (1), *skąd* (1)] (6): řmierć ćřáfem ná drugiego ni wzwey gdy przypadnie/ Albo fie řciáná wrwie álbo kámić fřpádnie. *RejWiz* 127v; á niewieř kiedy okrutna řmierć przypadnie ná cię á zwłářczá oná řmierć ktora cie wiecznie zágrzebie *RejPos* 81, 342; *RejZwierc* 167; *StryjKron* 26; *KochFr* 40.

Zwroty: »[komu] przypaść ku lepszemu« = *wyść na dobre, okazać się korzystnym* (1): Pátrrze iefli fie też co przytrefi wiernemu/ wśzędy mu to przypádníe záuždy ku lepśzemu *RejWiz* 141v.

»z nagła przypaść« = *repente invadere Mącz* (3): tedy iefliżeby potym nieiaka trudność [*ludziom nienawykłym do pracy*] wrzeczącach znaglą przypadła/ tedy natychmiast bywaią przełomięni *KwiatKsiąż* M2v; *Mącz* 472d, 473a.

»nieobacznie (a. z nieobaczka), niewiadomie przypaść« [*w tym: na kogo* (1), *z czego* (1)] [*szyk zmienny*] (4:1): Bo tho nie może być gdy fie człowiek nie obaczy / áby fie [...] prześtráżyć [...] nie miał/ kiedy nań co z nieobaczka przypádníe. *RejZwierc* 73v; A przypádníeli co niewiadomie/ więc fie bronić á łzkody wetować. *RejZwierc* 153; Abowiem káżdą rzecz wważona przed tym iuż nigdy thák ftráźna być nie może iáko tá kthora [...] nieobácznie przypádníe *RejZwierc* 171, 152, 167.

»z trzaskiem [= *niespodziewanie*] [*na kogo*] przypaść« (1): A mieycie fię ná pieczy/ [...] á żeby ná was ztrząkiem on dzień [*sądný*] nie przypadł [*ne ... superveniat in vos repentina dies illa*]. *WujNT Luc* 21/34.

Szeregi: »przypaść a ogarnąć« (1): Ale iefliż poślufznym nie bédźiefz głóśowi Páná Bogá twego/ [...] tedy wśzytki ty przeklętwá przypádną ná cię á ogárną cię [*venient ... et apprehendent te*]. *BibRadz Deut* 28/15.

»przypaść albo stać się« (1): iż iedno dziś to náłz čás włafny/ iutro iuż nie náłz/ y nie wiemy czo ná nas przypaść ma/ álbo co fie známi sftáníe. *RejZwierc* 66v.

W przen (2) : Iáko ten nikczemny fwiát ty fwe nędzne kmiecie/ Dziwnie ftróí k fwey myśli [...]. Iż żaden nic nie baczy czáfu omylnego/ A iáko co ma przypaść ná tę nędzę iego. *RejWiz* 144; Bo gdzye iefť wierne á pokorne á vniżone łerce/ iuż tám trudno iáki infzy przypadek łzkodliwy ma przypaść do łercá thákiego. *RejPos* 271v.

αα. *Z akcentem na jakość wydarzenia; funkcja zbliżona do spójki orzecznikowej: jest jaki, jak* (4) :

Fraza: »wszystko [komu] snadnie (a. łacno, a. po myśli) przypádníe« [*szyk zmienny*] (4): iż iefť prozne káżdę fťaráníe bez łálki iego [*Boga*]/ ále za łáłkávym náviedzením iego [*Boga*] wślytko mi fnádníe przypádníe. *RejPs* 147; *RejPos* 39v; *RejZwierc* 67v; Zda fie nam iż wślytko fnádníe/ Po náłzey myśli przypádníe. *WisznTr* 25.

β. *O uczuciach, cechach i uczynkach, tj. o tym, co powstaje w psychice człowieka* (66) : *RejJóz* N4; Słyżyfz łłowá vcźciwe co rozeznáć fnádníe/ Wnet vcźynífz z nich płóche/ gdyć niechuć przypádníe. *RejWiz* 118v, 36v, 58; Gdy chędogo ná ftole/ chędogo w komorze/ Wnet przypádníe dobrá myśł *RejZwierc* 135; Kiedy rołtropność przypádníe/ Wślytko by wianki wił fnádníe/ Iuż więc thákiemu przychodzi *RejZwierc* 251v, 74, 151v, 175v; A iefłić więc raz [*przyjaciół*] w żáłości porádzi/ Przypádníe druga [*żáłość*] *GrabowSet* I4v.

przypaść z czego [= *w wyniku czego, pod wpływem czego*] (8): A thák tá páni łzára pychá niłkąd inąd fnádníe przypaść nie może/ iáko s wśzetecznego łákomłtwá *RejZwierc* 68v; Bo złość nigdyć fie z żadnym człowiekiem nie rodzi/ iedno mu s czálem á ze złego wychowánia [...] przypádníe. *RejZwierc* 78, 15, 86v, 164v; *CzechRozm* 244v; *KarnNap* B; *SkarŻyw* 294.

przypaść komu, czemu (10): Myśli nie znałz ále znałz wybornie iey łkutki/ Gdy iey rádość przypádníe/ álbo iákie łmutki. *RejWiz* 115v, 108v, 118v; Iuż Duch fwięty obiáśnił łercá ich

[apostołów]/ iuż im przypadła wielka radość *RejPos* 36v, 67v; *RejZwierc* 86v, 164v; *StrykKron* 597; Ze co [Jan Tarnowski] w głowie miał/ to mógł wymówić śnadnie: Nie káždému to dwoie [tj. cnoty i dar wymowy] zarázem przypadnie. *KochTarn* 74. Cf »żalość przypadła«.

przypaść na kogo (31): poštoy miły brácie/ Bo znác że iákis prześtrách muśiał przypaść ná cie *RejWiz* 158v; *RejAp* 199; Tefkność też owá/ którą miewa człowiek z odiechánia od miłey od fwey/ nigdy nań nie przypadnie *GórnDworz* Mm4v; *RejZwierc* 81; *RejPosRozpr* c4; *RejPosWstaw* [41⁴]; *CzechRozm* 244v; *KarnNap* B; Gdy by tedy ná kogo [pokusa] z dopuśzczenia Bożego ná doświadczenie y krzyż iego przypadła/ niech ma takie náuki y prześtrogi. *SkarŻyw* 294. Cf »smutek przypadł«, »strach przypadł«.

przypaść za czym [= *uskućek czego, dzięki czemu*] (2): Iáko tu iuż zá tymi [...] wśzetecznemi przypadki przypadnie [...] łákomśtwo *RejZwierc* 63, 73.

przypaść skąd (5): Bo kto z ludźmi nie bywá y fkáǳe ćwiczenie/ Albo ma przypaść iákie rośtropne baczenie. *RejWiz* 16, 186v; *RejZwierc* 15, 171; Y przetoż zapálczywym ráǳą/ áby z dáleká gniew wpátrowáli/ fkáǳby móǳł przypaść/ á nań fię nágotowáli *SkarKaz* 314a.

Frazy: »smutek (a. smétek) [na kogo] przypadł« [szyk zmienny] (3): Aśz gdy dziećięciu lat było dwánáście: przypadł záfię ná nie frogi śmutek *SkarŻyw* 244, 511; Który wiek [tj. pokolenie] walki frogié/ y mordy pobudzi A rozmaíty śmétek przypadnie ná ludzi *KochPhaen* 5.

»strach(y) (a. postrachy, a. przestrach), bojaźń, trwoga przypadł(y) (a. musiał a. może przypaść« [w tym: na kogo (20)] = *terror invaserat a. irruit, timor(es) cecidit a. incursus est a. irruit a. supervenerunt Vulg; pavor cadet, incepit timor PolAnt* [szyk zmienny] (19:3:1): *OpecŻyw* 152; Wierz mi że nie leda ftrách tám był przypadł ná mie. Widzyálem teraz wśzytki piekielne przepáści *RejWiz* 170v, 140v, 170v; Y gdy fię pierwfłý huśf Zydowfki vkazał/ przypadł ftrách ná nieprzyiaćiołj *Leop* 2.Mach 12/22, 2.Par 14/14, *Esth* 8/17, *Sap* 18/17, *Dan* 10/7, *Luc* 1/12, 4/36; *BibRadz Gen* 15/12, *Iob* 13/11; iż iuż żadne niebeśpieczeńśtwo/ áni żaden ftrách śmierći ná nię [duszę] nigdy przypaść nie może *RejPos* 158v, *ktv*, 258, 259; Iefli też nań [na człowieka niemyślącego o życiu wiecznym] przypadną iákie pośtráchy/ iuż iáko kozá od wilká prześłośzona záváǳy fię trwożyć muśi *RejZwierc* 138; *BudBib* 1.Mach 3/25, 2.Mach 12/22; boiaźń trapiąca/ Ośiáǳła śmyfłý moie: więc trwogá burząca Przypadła ná mię Pánie *GrabowSet* F2v; Y zátrowożył fię Zácháriasz wyrzawfzy [aniola] y przypadła nań boiaźń. *WujNT Luc* 1/12, *Apoc* 11/12.

»żalość [komu] przypadła« (2): *OpecŻyw* 152; lecz iednego cżáfu modlácemu fię [św. Piotrowi] żalość wielka przypadła/ ifz ono wygnánie niewinnie ćierpiał *SkarŻyw* 372.

Zwrot: »przypaść do głowy« (1): Com iedno czynić począł/ to z rák vpádło [...]. Tefkność á niezwyćáyna przypadła do głowy *WisznTr* 10.

Szeregi: »przypaść a okazać się« (1): Tak żeśmy byli márnie zginęli/ y żadna nam náǳyeiá przypaść a okazać fię nie móǳła *RejPosWstaw* [21³]v.

»przypaść a przyść« (1): przypadł ná nieprzyiaćioły táki ftrách/ á przyfłzá táka trwogá [*facto timore ... trepidationeque ... facta*]/ gdy fię im on vkazał który wśzytko widzi *BudBib* 2. Mach 12/22.

W przeni (1) : Wiedzieli też [apostołowie] y to że [chrzest] ieft pewnym [...] lekárftwem onych wftytkich niemocy dufznych/ ktore ná ludzki narod z Adámowego grzechu [...] przypádły. *KarnNap* B.

c. O faktach związanych z organizacją życia społecznego (36) :

przypaść kiedy (4): W Akancię wżelákie nádáleý pułroka [...] rozdawané bydź máią: Iednák któreby *immediate* przed Séymem przypádły/ máią bydź nádáleý w tydzień po poczęciu Séymu rozdáné. *SarnStat* 76; A tak gdzieby *aliquid legale impedimentum* przypádło/ ná czáfy w Conſtitucióy opifáné/ [...] tedy łád Ziemiłki powinien inſzé czáfy obwołać ładowé *SarnStat* 717 [*idem* (2)] 723, 733.

α. O działaniach sądowych: odbyć się; też: należeć, znaleźć się w czyjejs kompetencji (głównie sądu) (32) :

przypaść na kogo (2): á wybránié inégo Piłárzá [sądowego] wedle zwyczáiu ná Woiewodę y ná łzláchtę niech przypádnie. *SarnStat* 564 [*idem*] 745.

przypaść na co (2): *Diar* 92; á gdy łie słtanie zámknienié Séymu/ żaden potym w łprawách/ które ná Séym przypádną/ nie ma bydź [...] łádzon. *SarnStat* 139.

przypaść przed kogo (2): áby takowé łprawy vrzędowé/ álbo łkárgowé/ które przed nas przypádną/ nigdy nápotym niebyły [...] odkłádané ná Roki náłzé Królewłkie *SarnStat* 536. *Cf* *przypaść przed kogo przez co*.

przypaść przed kogo przez co [= *w wyniku czego*] (1): Vrzędowé łprawy, które przypádną przez rułzenié przed Królá Iego M(łłość) rychłó niech będą odprawowané *SarnStat* 536.

przypaść kiedy (3): Actie inne perduellium limitowane były do dwu niedziel [!], iuż po tegodniu sądenia czas ich przypadnie *ActReg* 171. *Cf* »rok przypádl«.

przypaść na kiedy (5): iże ná tym Sądzie łprawy ktore [...] ná džífyeyłzy dzień przypádły [...] łádzone niebędą *GroicPorz* i3, l. *Cf* »sąd przypádnie«.

Frazy: »rok(i) przypádl(y)« [w tym: z czego (2), kiedy (2)] = *terminus ceciderit a. supervenerit a. venerat* *JanStat* [szyk zmienny] (9): *RejWiz* 123v; *ZapKościer* 1584/49; *GórnRozm* F2v; ále tych [sprawy]/ których rok z Rułzenia álbo z Appelláciéy náznáczony przypádnie/ niech będą łádzoné *SarnStat* 536, 873, 628, 737, 769, 1245.

»sąd przypádnie« [w tym: na kiedy (3)] (4): A iełliby kthory s tych Sądow przypádl ná dzień łwięty/ tedy on Sąd iuż ginie. *GroicPorz* iv; WSzytki krzywdy [...] ktorych by łye kto dopułcił czternałcie dni przed tym/ niż taki Sąd przypádnie/ [...] Burgrábiá łádzi *GroicPorz* i4v, k2, l.

»sprawa, akcyje, kauzy przypádnie(-ną)« [w tym: z czego (= *w wyniku czego*) (3), skąd (1)] (5): iż będziem powinni ná łfeymiéch ná ich [mieszkańców województwa podlaskiego] Akłcię/ które przypádną tak z Appelláciéy/ iáko y z rułzenia/ Deputaty [...] dáwać *SarnStat* 742; A iż wftytkie kauzy Pánów Duchownych/ [...] z mociiéy álbo áppelláciéy/ y iákimkolwiek inłszym obyczáiem przypádły [...] przed tymże Tribunałem [...] odprawowané bydź máią. *SarnStat* 854; A gdy Duchownych łprawá [...] z tych Woiewództw przypádnie/ tedy Deputatów łżeś Wołyńłkich/ á łżeś Duchownych Koronnych/ takie łprawy odłádzáć máią. *SarnStat* 868, 151, 272.

»jako sprawa przypádnie« = *po kolei* (4): Ano Iulius Cefarz gdy ná łádzie łiedział łádzáć łprawy iáko czyiá przypádlá. Przyłżlá kauzá iednego Ryczerłkiego człowieká *RejZwierc* 99v; TAKowyż połtepek

ma byđ chowan w ładzie Grodzkim wedle tego/ iáko która łprawá przypádnie [*secundum materiam subiectam JanStat* 674]/ w Artykułach tylko Grodzkich *SarnStat* 543 [*idem* (2)] 544, 833.

»termin przypádnie« (1): á my ná Séymie piérwłzym tákowé kauzy ładzić [...] będziemy powinni [...] łkoro termin przypádnie. *SarnStat* 1201.

Przen (1) : TEgo [*starostę Krzysztofa Krupskiego*] Knechci ćwiczyl/ więc dworłstwo przypádl/ Y oboie połpołu/ w iedney głowie liádl. Więć y Ziemiańłtwo ktemu/ pomaga niemáło/ Azać łie tamtych pánow / máło názbierało. Więć ładzą iáko Wiećá/ co iedno przypádnie *RejZwierz* 79.

d. *O wyodrębnionych jednostkach czasu: nastąpić* (11) : Bo gdy przypádnie Wiołná/ ázałz owo nie rołkołz z żonką/ s czeładką po ładkoch/ po ogrodkoch łobie chodzić *RejZwierc* 107.

przypaść kiedy (1): ále [*chrześcijanie*] z żydy w pełnyá Kwyetnyá kłyężycá/ kthoregożkolwyek dnyá przypádlá/ to łwyęto [*Paschę*] obchodźili *KromRozm III* P6v.

przypaść na kiedy (2): iż *Annus Iubilaeus* [...] ná ten rok teraznieyłzy przypádl/ ná *Pontificatum Gregorii XIII ReszList* 144; A ná mię/ [*Wasza Miłość*] iákoł záwłze zwyłk/ bądź łáłkaw. Dan w Lublinie w dzień wroczyłty Świąteczny [*tj. w Zielone Świątki*] ktory przypádl ná 21. dzień Máia: w roku Páńłkim Miłostíwołtnim 1600. *KlonWor* **4.

Frazy: »czas [= *odpowiednia pora*] przypádnie« (3): Iuż piwo warz kury łkuł/ łwinie pal/ nie thedy kiedy chcełz ále kiedy mułłz/ áłbo kiedy czás przypádnie. *RejZwierc* 72; A thák łzkodá pocźciwemu cźłowieku gdy czás do cźego przypádnie máłnie go tyráć *RejZwierc* 109, 110.

»[czemu] przypádnie pogoda [= *odpowiednia pora*]« (1): ále kędy mozełz vprzedzay gdy cźemu przypádnie pogodá s káżdym gołpodárłtwem. *RejZwierc* 108.

»święto (a. dzień święty) przypádl(o)« (2): Abowiem tho iuż drudzy máia łobie zá rzecz powiną ołzáleć nápoły gdy then dzień łwięty [*tj. niedziela*] przypádnie. *RejAp* 11; *SkarŻyw* 571.

Przen [na kogo] (1) : Zbieżałóć láto oney gorácej łředniołci twoiey [...]. Przypádlá ná cię iuż chłódna łefień *RejZwierc* 136.

6. *Dostać się komuś a. czemuś; contingere Vulg, JanStat; obvenire, pervenire Mącz; applicari, cedere, devolvi, revolvi, transire JanStat* (113) : [*Epikur*] Máło dzyerzał o cnocie y o tym żywocie/ Ktory nam po tym máłnym ma przypáść łłopocie. *RejWiz* 67v; Drugie [*planety*] łá łágodłiwe á bárzo łáłkawe/ Gdy przypádnie ich władza/ iuż więc káźde łpráwy/ Idá ná włzem łágodnye *RejWiz* 128v, 14v, 128v [2 r.]; *RejZwierc* 48v; a tak ten Criłtek splaczył łzewłzyłtego [*swojemu zięciowi*] to czo przypádló spatku po czorcze swey *ZapKościer* 1583/42.

przypaść do kogo (1): Gdzieby [...] Kurlándcka ziemiá przypádlá do obu narodów y Páńłtw/ łpólnie przyłączzona byđ ma *SarnStat* 1206.

przypaść do czego (4): A té Státutá [...] pod dziełsiąćá grzywien grołzow Práłkich/ które do łkárbu Studentłłkiego máia przypáść/ chcemy mocnie byđ chowáné *SarnStat* 204, 84, 1206. Cf »darmo przypáść«.

przypaść od czego (3): *LubPs* P; Bo iefli mu [*człowiekowi umiarkowanemu*] co przypádnie od łzcźęćia/ [...] tho iuż on onę rádołć y pociechę moze w łobie vmiárkować *RejZwierc* 87; *ArtKanc* Q11v.

przypaść z czego (4): *LubPs* aa5; *BielKom* F2; *RejPos* 264; Co [opanowanie popędów] nam niŝkąd inąd inądniey przypaść nie może/ iedno z náuk pocźciwych á z wftáwicznego ćwiczenia. *RejZwierc* 12v.

przypaść komu (33): *RejPs* 67v; *RejRozpr* C4v; *RejJóz* D3; *RejKup* Ev; *BielKom* F2; *LubPs* aa5; *RejWiz* 130; Miłuy Bogá z boiáźnią: Bo ten wŝytkim władnie/ A cobyś ieno poczał/ ŝczęśliwieć przypádnie. *Prot* D4; *RejPos* 90, 107, 163, 167, 264, 316v; á zachowanie [tj. *szacunek*] thrudno ŝkąd inąd inądnie ma pánu przypaść/ iedno gdy pan wŝem dobrotliwy *RejZwierc* 45, 67, 133, 159; *ZapKościer* 1584/41v; Iz gdy oná [żona] vmrze/ przywianek piérwŝégo męŝa zmárlégo przypádnie [...] potomkóm piérwŝégo męŝa [!] *SarnStat* 634, 640, [994]; *KlonWor* 55. Cf *Frazy*, *Zwroty*.

przypaść [k komu], ku czemu (1): iz y bogactwá/ y doŝtoieńŝthwá/ y wŝythki pocźciwoŝci/ áni ŝie ŝam obaczy/ gdy przypádną ku ŝtanowi iego [człowieka cnotliwego]. *RejPos* 316v; [Lubárdus nie wŝiał działu między brácią iedno mácierzynę Włodzimirz/ k niemu teŝ y Lwow przypadł bliŝkoŝcią. *BielKron* 1551 225].

przypaść na kogo (51): *RejRozpr* C3; *LubPs* D3; Kriŝtinus theŝ z Woiewodá Płocki Konrádá młódŝzego brátá/ ná kthorego Mázoŝe przypádló/ wŝiał w opiekę. *BielKron* 357, 240, 268, 280, 348, 374; Pervenit haereditas ad filiam, Ná dziewczkę przypádló ymienie. *Mącz* 483b, 335c, 483a; *RejPos* 317; *RejZwierc* 273v, Aaa; *ZapKościer* 1584/48; á po ŝmierci [mniszek] ich tákowé dobrá/ ná bliŝŝé ich krewné záŝię [...] máią przypaść. *SarnStat* 209; które dobrá máią przypádzđ ná krewné poblizŝé zábitégo *SarnStat* 1172, 9, 12, 83, 208 [2 r.], 560 [2 r.] (16). Cf *przypaść na kogo prze co*; »los przypadł«, »losem przypaść«, »po ŝmierci przypaść«.

przypaść na kogo prze co (1): DObrá wŝelákié/ któreby ná nas przypádlý/ álbo prze nieŝłuŝenie woyny/ ábo *iure caduco*, ábo dániną/ ábo zapifániém iákim/ [...] *SarnStat* 96.

przypaść na co (1): Ale gdy iuŝ rząd przypadł ná ŝwowolną młodoŝć/ Iuŝ oná zacna ŝławá wzyęłá wielką lekkoŝć. *RejWiz* 99.

przypaść czym [= z tytułu czego] (8): Pomyárem na mye przypádlý wdzyęczne ofiádłoŝci *LubPs* D3; Po ŝmierci Boleŝławá [...] przypádlý ná Kázimierzá bliŝkoŝcią kŝiętwa Ruŝkie *BielKron* 374; *RejZwierc* Aaa; yŝz ye^{go} M^{iloŝ}cz Pán woyewowoda [!] przedał wlokę ná Koŝczerynyę Ktora ye^{go} M^{iloŝ}czy przypadla Cadukem *ZapKościer* 1584/51v, 1584/48; ále iáko ŝkoro ná nie [mniszki] ábo z nich ná którą [...] tákowé dobrá przypádną práwem ŝłuŝnégo ŝpadku/ tedy [...] *SarnStat* 208, 9, 96; [*BielKron* 1551 225].

przypaść po kim [= dzięki pokrewieństwu lub powinowactwu] (2): Boleŝław poiął zá małŝonkę Wiŝeŝławę/ [...] po ktorey nań ŝprawiedliwie przypádlý Ruŝkie ŝiemie. *BielKron* 348; [pochlebcy] Nadŝluguią młokoŝom/ ludziom zgłupiá hoynym: [...] Ktorem dobra przypádlý bez prace y troski/ Po rodźicách y krewnych *KlonWor* 55.

przypaść skąd (9): *RejRozpr* Cv; Ieŝt drugi ŝtan/ [...] Ktorzy ácz w ŝwych zacnoŝciách nadobnie ŝie ćwiczą/ Lecŝ przedŝię więcey ŝobie niŝli inym ŝyczą. Teŝ y kłáda do kátá gđzye co ŝkąd przypádnie *RejWiz* 77, 77v, 192v; *RejPos* 163, 167; *RejZwierc* 65, 12v, 45.

Ze zdaniem podmiotowym (1): Y przypáŝ miecz możnoŝci ŝwoiey ná biodrá ŝwoie/ á zwielką czćią przypádnie tobie ocz ŝie iedno pokuŝiŝ *RejPs* 67v.

Frazy: »los przypadł« [w tym: na kogo, na co (żywotne) (8), komu, czemu (2)] = *sorte exiit Vulg*; *sors contigerit a. tetigerit JanStat* [szyk zmienny] (11): á tak będzie długo [wieloryb pożerał dzieci] poki nie dadzą ktorego dzyecięciá krolewskiego ku pożarciu/ ná ktore los przypadnie. *BielKron* 54, 38v, 54; *WujNT Luc* 1/9; á ná którąkolwiek łtronę [spierających się o granice] łós wyrzuconj przypadnie: tedy druga łtroná/ któręý los niedotknął/ ma łżeść świádków [...] wybrać *SarnStat* 1264, 1072 [5 r.], 1264.

»przodek [= pierwszeństwo ruchu w szachach] przypadł [komu]« (1): łż tedy przodek przypadł Borzuíowi/ Kazał wnet w pole wyciągnąć pieřzkowi. *KochSz* A4v.

Zwroty: »darmo przypasć« [w tym: komu (2), do czego (1)] (3): ábowiem czego wy zwielkiemi trudnościami nábyć mułicie to temu dármo przypadnie ktory łobie vmie záłłużyć łáfkę páná łwego. *RejPs* 194v; *RejPos* [219]; álic máło nie dwádzieciá káždego z nich [baranów i jałowic] do kuchnięý dármo przypasć może. *RejZwierc* 111.

»losem [= zgodnie z losowaniem] przypasć« = *sorte contingere Vulg* [w tym: komu (3), na kogo (2)] (5): thełko áby los źiemie dzielił między pokolenia y fámilie. Cokółwiek łosem przypadnie/ tho niechay wezmą *Leop Num* 26/56, 1.*Par* 6/54; *BibRadz Num* 33/54; *BielKron* 48; á łż mu [Zachariaszowi] tho łosem przypadło wedle kápłáníłhwá łwego/ łż łzedł áby kładł ony zapaláne ofiáry w kołciele Bożym. *RejPos* 295.

»w [czyj] moc przypasć« (1): łEłfi Krześciánin Zydá zábiie/ [...] włzyłtki dobrá iego ruchomé y nieruchomé w náłżę moc niech przypadną [in nostram transeant potestatem JanStat 1118]. *SarnStat* 253.

»[komu] do rąk przypasć« (1): Bo iákie iym [studiującym Pismo św.] kolwie księgi do rąk przypadną/ [...] bezpiecznie ie czytaią *BudNT przedm* b.

»przypasć od szczęścia, z szczęścia« [w tym: komu (1)] [szyk zmienny] (1:1): Rzeczę kmiotek/ nie pierścien ále bierz co raczyłz/ tak tho ł łzczęciá przypadło tak iáko łam baczyłz. *RejWiz* 126; Bo ácz to łełt prawdá/ łż nie łełt táki żadny gdy mu co przypadnie od łzczęciá áby go to mierzić miało *RejZwierc* 143v.

»po śmierci [czyjej], śmierciá [czyj] [na kogo] przypasć« = *post mortem devolvi JanStat*; *post obitum devolvi JanPrzyw* (7:1); *GroicPorz* 12v; Po śmierci Łełtká czárnego przypadło kłiełłtwo Siradzkie ná Łokietká bráta iego *BielKron* 366v, 374; łłż go [zięć, św. Pawła] pogáníłtwo/ iáko Chrześciániná/ ná śmierć/ dla nędzneý máiętności/ ktorá śmierciá iego przypasć nań miałá/ myłłł *SkarŻyw* 50; a po smyerczy oycza łwego łwego [!] the konyę maya przypałcz na łżyna walka *ZapKościer* 1586/62v, 1586/65; *SarnStat* 208, 890.

Szereg: »przydać się a przypasć« (1): ten też człowyek ktoremu łie tákowa [cnotliwa żona] przyda á przypadnye/ bárzo wylkyem fortunatem yełł *GliczKsiąż* P5.

W przen (2) : Łosem włzelka rzecz przychodzi/ [...] Moželz łzczęciá łkułć z nowu/ Przypadnieć co ł tego łowu/ łedno łie gráiąc nie łękay *BielKom* F2; łż ty nikczemne plewy nie thwoie łą/ [...] chociaýci przypadły ł pracy przodkow twoich (marg) Niepewność łkárbow tego łwiátá. (–) *RejPos* 264.

Przen (3) :

przypaść z czego (1): A ci iego [*Sobiepana*] figlarze [*tj. łakomstwo i zazdrość*] [...] Trzofki im á klenoty piękne okázuią [...]. Bo iuż s tego obłowu pychá y warchoły/ Przypádnie *RejWiz* 168v.

przypaść na kogo (2): Pan część włáności pan część méy nagrody/ [...] Nie mógl ná mié dział przypáść požádniefzy *KochPs* 20. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »dziedzictwem przypaść [*na kogo*]« (1): Práwym dzyedzictwem fwyádectwá twe przypádlý ná mie *LubPs* bb4v.

7. *Znaleźć się w tekście pisanym lub mówionym* (5) : Azałz to nie pięknieyfza bywa krotochwilá/ [...] mieć łobie nie wrzefzcząc pocżciwe rozmowy/ Gdzye wżdy fłkád co przypádnie/ że wżdy k rozumowi. *RejWiz* 17; *RejAp* AA3; záwłze mi przychodzą ná pámiéć one fłowá ktore mawiał ieden *Praeceptor* moy lekcie czytáiąc/ kiedy przypádl *Locus communis* o niefzczyróści ludzkiey *KlonWor* **2v.

przypaść na kogo [= czytającego] (1): NIechże cie nic nie ruřza/ moy namilřzy brácie/ Iefliby co nie k myfli/ teř przypádló ná cię. [...] Wřzák ia thu nie wřpominam/ co mi nic do thego *RejZwierz kt*.

przypaść skąd (1): Abowiem to iefł wielki przyřmák y w czytániu y w rozmowach gdy co dworfkiego álbo cřtác ábo fłucháiąc s řtrony przypádnie. *RejZwierc* 15v.

8. *Natrafic na fragment tekstu [na co]* (1) : Powiedzano o iednym [*pustelniku*] iż gdy był ná puřczyř/ [...] Przypádl cřtác ná on wierřzyk Dawidá řwiętego/ Iř dziwny Pan y dziwne ná wřzem řády iego. *RejWiz* 131.

9. *Dotyczyć kogoś [na kogo]* (1) : Erat nemo in quem ea suspitio conveniret Nie był yeden ná kogo by to podeřżnienie przipáść mogłó. *Mącz* 481d.

10. *Być odpowiednim, pasować* (1) :

Zwrot: »ku rzeczy przypaść« (1): dworzáninowi bácznie w thym pořtępowác przydzie/ [...] áby vwařzył czo moře być trefnie / á czo iákoby drwá gryřł: y co łatwie ku rzeczy przypádnie/ á co řie nieda pociągnąć *GórDworz* P8v.

11. *Dořwiadczyć czegoř (w tym: z odcieniem negatywnym: popaść w coř)* (7) :

przypaść na kogo, na co (5): Ale řem teraz przypádl ná ty nowe rzeczy/ Ktorych nigdy moiá myřł nie miálá ná pieczy. *RejWiz* 85, 178; trudno bárzo tákiemu ingenium [*Ostapa Wołowicza*] wytrzymác mořemy: gdyř ná kthóřá iedno profesřią przypádnie/ w káždéy iáko dómá *Oczko* A3; żebyřcie teř nie przypádlí ná tákiego fałřzywego Proroká řtrzeřcie řię tych wřzyřłkich/ ktorzy porządnie nie řá pořłáni *ReszPrz* 102. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): y przetóř znienagłá przypádlém y ná tych rzeczy tknąć muřiał/ kthóre řie táią y pokrywáią w głębokim řercu/ wyřokiéy mądrořci wářzéy Kró(łewskiej) M(ięłości) *OrzJan* 126.

Zwrot: »w [czyřą, komu] opiekę przypaść« (2): *RejPs* 143v; Bo iefłi wypádniefz z opieki á z opátrnořci iego [*Boga*]/ iuř teř pewnie wiefz w iákiego Páná [...] opiekę przypáść mařł *RejPos* 347.

12. *[Zgodzić się, przyjąć [na co]]*:

Ze zdaniem dopełnieniowym: bo ná to (żeby nic nie dać) łatwie Sláchtá przypádnie. *BielKron* 1597 670.

Zwrot: »przypaść na zdanie [czyře]«: Wiele ich [*pořłów*] przypádló ná zdánie Kářztellaná Bieckiego *BielKron* 1597 669.]

13. O wyniku działań matematycznych: wypaść (1) : Támże kładzie Duch święty y liczbę lat żyawienia Beſtiey tey 666. Kto to obliczy od tego piłania Ianá świętego/ thedy przypádnie Rok 763. *RejAp* BB4.

14. W zwrotach i frazach (12) :

Zwroty: »na wiele wiekow przypaść« = *być, trwać wiecznie (1)*: Bo ſtolec twoy możny Boże ná wiek wiekow Ínádnye W zacnym porządku kroleſtwa twoiego przypádnye. *LubPs* M3.

»przypaść do zgody« = *pogodzić się, żyć w zgodzie (1)*: Ktorzy [wilki] ták y po dziś dzień biorąc á w pokoju/ Roznoſzą nam bárány tłufte ták bez boiu. Leć gdyby goſpodarze przypádlí do zgody/ Mogliby ſię beſpiecznie wſtrzedz tákíey ſzkody *CzahTr* E3.

a. Stać się przedmiotem myśli, wrażeń zmysłowych (10) :

Frazy: »[komu] myſl przypádlá« = *ktoś coś przedſięwziął, podjął się czegoś (1)*: A ták iac o tym chodzę dziwuiać ſie temu/ Abych ſie wždy przypátrzył ku czemu dobremu. Rzeczé potym ſtáruſzek/ ſwięte to tve zdánie/ Kiedyc tá myſl przypádlá ná tákíe ſtáránie. *RejWiz* 177v.

»przypádlá [komu] rada [= *pomysł*]« (1): Potym [kapłani] vczynili rádę coby mieli czynić z onym ołtarzem ofiar palonych/ ktory był zgwałcony. Y przypádlá im rádá dobra [*Et incidit illis consilium bonum*]/ áby go rozmiotáli *BibRadz* 1.*Mach* 4/44.

»przypádnie ſłuch (a. [co]) do uszu [czyich]« = *ktoś coś usłyszy (2)*: O ſrogiełz to poſełſtwo będye w wſzoch náłzych. [...] iſz [...] w poſrzedku wſzytkich rokoſzy náłzych/ nam przypádnie to ſrogie záwołánie náſze do wſzu náłzych *RejPos* 190v; *RejZwierz* 15.

»uſtom przypádló wyrozumienie« = *coś zostało zrozumiane i może być objaśniane innym (1)*: A práwie mi ſie niemogá záwrzec y wſtá moje oczekawáiać aby iem ſkąd przypádló doſtáteczne wyrozumienie otobie *RejPs* 185.

»przypádnie wzrok do oczu« = *coś zostanie zobaczone, dostrzeżone (1)*: A cokolwiek gwałtownie do przyrodzenia przypádnie/ y wzrok do oczu/ y ſłuch do wſzu/ nie może ták ſłuſznego rozſádku dáć/ iáko gdy tho powoli y obaczono y rozważono będye. *RejZwierc* 15.

Zwroty: »[komu] przypaść w głowę« = *przyjść na myśl [szyk zmienny] (2)*: ále iſz człowiek niechay będye iáko chce byſthrego rozumu/ przedſię/ gdy mu kilká rzeczy záraz przypádnie w głowę/ [...] tám iuſz muſi ſie vciecz do rozſádku *GórnDworz* N8v, N8v.

»[komu] na myſl przypaść« (1): In mentem iſtuc venit, To mi ná myſl przipádló. *Mącz* 480a.

»[komu] na pamięć przypaść« = *przypomnieć się (1)*: Ízczeńſciu to wálzému niech [každy] przypíſze/ ieſliſze mi co tákíego ná pámięć przypádnie/ coby poſpolitému dobru ſłużyć mogło. *OrzJan* 8.

»przypaść do serca [czyjego]« = *zostać przeczytym, może: pomyslanym (1)*: Ale áby ſie to [narodzenie Jezusa] przez nią [Maryję] ſtác miało/ nigdy oná o tym nie myſliá/ á nigdy tho było nie przypádló do ſercá iey. *RejPos* 272.

Synonimy: **1.** przybyć, przyſć; **3.** naſtąpić; **5.** przygodzić się, przytrafić się, trafić się, zdarzyć się; **6.** doſtać się; **11.** doſwiadczyć, doznać.

Formacje współrdzenne cf 2. PAŚĆ.

Cf **PRZYPADŁY, PRZYPADNIENIE, PRZYPADZENIE, PRZYPAŚCIE**